

KURYER LITEWSKI

Za Najwyższem Dozwoleniem

CZERNIAKOWA I CIECHOWSKI ROSSYJ.

W WILNIE V. S. 8. SIERPNIĄ 1803. ROKU W SOBOTĘ

z Petersburga 18. 28. Lipca.

Saskiej służby Podporucznik Sonnenberg przyjęty do Rosyjskiej z rangą Chorążego w Pskowskim polku dragonii. Witebskiego regimentu muszkietyerów. Podpółkownik Skriplew uwalnia się od służby dla choroby. Odeskemu Kupcowi Fominowi dane pozwolenie wprowadzić z Krymu i Kisłars wódkę winną tamże pędzoną; toż same pozwolenie rozciąga się do innych, którzy zatrudniają się robieniem podobnej wódki. Prezydent Permskich sądów kryminalnych stanu Konsyliarz Masłnikow uwolniony od służby dla wieku podeszłego z pensją zupełnej gazy; miejsce zastąpi Nadworny Konsyliarz Engelhardt. Na miejscu uwolnionego od służby Awerina Ober-Prokuroren 3 departamentu Senatu będzie stanu Konsyliarz Tatischezew.

z Wiednia 6. Sierpnia.

Nie płonna była wiadomość o zwycięztwie odniesionem przez Baszę Danasku nad Abdul Wehabem; nie wiadome dotąd szczegóły; które niżej odebrała Porta, przyszedł inny raport, że ten nowy Kalifa odebrawszy zewsząd posiłki bardzo znaczne, zwyciężąc swego poraż. W tym czasie Mecca powróciła do państwa. Zatem Selim 3. przedsięwzięcie zgromadzić całą potęgę Monarchii dla przywrócenia kiedykolwiek spokoyności wewnętrzney. Wojsko będzie podzielone na dwie równe części; jedna pójdzie przeciw Abdul Wehabowi do Arabii, druga przeciw Europejskim buntownikom. Wielka będzie trudność w znalezieniu pieniędzy na te wyprawy; nigdy większy niedostatek w skarbie Ottomańskim nie panował. Wojna Francuzów z Anglikami zastanawia uwagę Porty. Gdy rozeszła się pogłoska, że ostatni zamyslała opanować Alexandryą, Generał Brune wysłał do Egiptu kilku swoich inżynierów, aby Turków uczyli jak twierdzę bronić mają. Inna powieść mówi pewna, że Selim kaze porty Tureckie zamknąć Anglikom, których okręta nie będą mogły płynąć przez ciasną Dardaneelską.

Austryackie woyska po długiej przewłóce zgromadzą się nakoniec do obozów dawno wytkniętych dla ćwiczenia się w manewrach. Nie ztąd przeciwnego pokoiowi wnosić nie trzeba; wszystkie trudności, podężeń, do których były powodem obroty Francuzkie we Włoszech, zniósł szczęśliwie Ambassador Champagny, tak dalece iż z naszej strony kordonu na granicach wyciągać nie będziemy. — Król Pruski na podzwignienie upadłego przez pożar miasta Poznania million talarów ze skąru wyliczyć rozkazał. Tenże zalecił, ażeby całą artylleryą konną dopełniono w ter. miesiącu.

z Londynu 26. Lipca.

z Irlandyi smutne wiadomości rząd odebrał. Nigdy w tém Królestwie zupełnego pokoiu nie

było; bunt na pozor tylko potłumiony; odmówione katolikom przywileje akt Unii pomnożyły liczbę malkontentów. Zapalona z Francją wojna, poduszczona nieprzyjacielskie, posiłki skrycie przysłane rokoszanom, sprawy nakoniec spodziewany skutek, mamy nayokropniejszą ze wszystkich domową wojnę. D. 22 5. tysięcy cy buntowników dobrze opatrzonych w broń ręczną i działa zbliżyło się do Dublinu. Wyjechał przeciwko nim Sędzia Lord Kilwarden z synowcem; obydwaj wnet zamordowani. Ruszyli z miasta regularne woyska; przyszło do spotkania; odniesli zwycięztwo Anglicy, ztraciwszy 2. Oficyerów, żołnierzy 30. Wielu Irlandczyków zabrano w niewolę, jak więc bywa pospolicie w zatargach domowych, niezwłocznie sędzić, katować, i wieszać zaczęto. Dublinscy obywatele wszyscy broń wzięli; po ulicach, rynekach, w dramach i na walach armaty rozstawiono, Wice Król tysiąc RS. dać przyrzekł temu kto odkryje zabójców Sędzięgo. Buntownicy rozrzucili po całym kraju proklamacye; naczelnicy ich nazywają się tym czasowym rządem Irlandyi; zamordowali już po różnych miejscach wiele znacznych osób; broń ich zdaje się być roboty zagranicznej.

Słychać że w Dublinie rząd odkrył kilka szwadrow, gdzie chowano wielkie działo mnóstwo. Wiele amunicyi rokoszanie zprowadzili z zagranicy; w czem od winy niedbalstwa rządowców trudno wymówić. Między poległymi w bitwie znalazło się kilka kobiet po mężku przebranych. W Dublinie zwycięztwo cichość przywróciło; lecz nie w samej tylko stolicy bunt powstał. W Hrabstwie Kil are pokazał się dwie gromady rokoszanów, zdobywając niektóre miasteczka; 200. zchwytanich natychmiast powiesili Anglicy. W Belfast inni kupić się zaczynają. Co widząc Ministrowie dziś imieniem Królewskiem rzecz przelożyli Parlamentowi. Spodziewa się Monarcha, iż obie izby skuteczne środki podadzą koronie do zgaszenia rokoszu, i przywrócenia domowej spokoyności. Jakoż Parlament jednomyślnym głosem uchwalił podziękować za przysłaną wiadomość; pozwalając winowayców sędzić prawem woyskowym; nadto habeas corpus w całej Irlandyi zawieszono. — Wyznać trzeba, że rozruchy domowe posrod zagranicznej wojny, gdy nieprzyjacieli grozi wtargnięciem, niewczesnie nam przyszły. Dzisiaj jeszcze pogłoska, że na kilku okrętach liniowych z floty pod Brestem krążącey pokazała się niekarność między matkami. Dla tych przyczy papiery nasze bardzo upadły.

Rozumieją tu powszechnie, iż przygórek dobrej nadziei jest osadzony woyskiem Francuzkiem, które do Pondichery było posłane. — Nieprzyjacieli zabral nam okręt Cometa do Bengala płynący z bogatym ładunkiem. — Lord Hawkesbury donosił Parlamentowi, że rzeźka Weser jak Elba zamknięta będzie przez floty nasze, dopóki woyska Francuzkie nie oddały się od iey brzegów. — Flotę pod Texel krążącą

znacznie wzmocnić kazano. — Wczora Ministrowie przelożyli Parlamentowi, że gdy dom Xiążąt Orange z panującym u nas zpokrewniony, zawsze Anglikom przychylny, który w obronie spólney sprawy z W. Brytanią tyle utracił, nie odebrał nagrody przyzwoitey w Niemczech; Króla jest życzeniem, ażeby Stadholder bywszy i jego następcy wsparcie mieli ze skarbu Angielskiego, odbierając pensyą roczną; zgodzili się na wszystko reprezentanci bez zbierania głosów. Ma być naprzód wyliczona summa 60. t. FS. FS. później pensya nie przeniesie 16. t. FS. Tym sposobem rząd zamknął usta opozycyi i nieprzyjaciółom narodu, którzy iemu zarzucali częstokroć, że o zprzymierzeniach najszybciej dla W. Brytanii zapominął.

Upada razem inny zarzut, który dotąd czynili obywatele godni, widząc oziębłych ziomków, gdy największe niebezpieczeństwo zagraża oyczyźnie. Otworzyli się w stolicy liczne subskrypcye dla ranionych Maytków, ich wdów i sierot; toż samo dzieje się po innych miastach; zawsze naród pierwszeństwo daie morskiej służbie; lądowemu mniej szacujemy; dziś nawet młodzież bojąc się być zabraną do wojska regularnego, ucieka od werbunku, i tłumem do milicyi, lub ochotników imiona podaje. W Liverpool iednakże, po niektórych Hrabstwach i miastach zaczęto zaciągać dość liczne korpusy; młodź znaczniesza w liczbie z tysięcy formować chce oddzielny regiment pod komendą Xiążęcia Argyle. Ministrowie Hobart i Hawkesbury uzbraiają służących w Departamentach swoich, sami na czele stawiając. Xiążę Kingston ofiarował zaciągnąć w Irlandyi dwa piesze regimenty, każdy od głów tysiąca, ieszcze przed wybuchnieniem rozruchu; lękamy się żeby konieczna potrzeba uspokojenia onego nie rozerwała sił Angielskich. Naostatek Admiralicya nie przestając na licznych flottach, które według wyznania w Parlamencie uczynionego niedawno przez Ministrow, równaia się morskiej potęgze całego świata, uzbraia ieszcze kazała 300 lekkich statków; gdy albowiem nieprzyjaciel zbliży się do brzegów kędy dla skał, piasków, i wielkiy okrętom naszym i fregatom dokazować niepodobno, chcemy podobną Francuzkiej wystawić siłę, i przeszkodzić lądowaniu.

W Parlamencie długie spory były, iak wiele żołnierza Buonaparte użyć może do wyprawy. 50 tysięcy iedni, drudzy 60 lub 70, inni najwięcej sto tysięcy prowadzić pozwalali Konsulowi, z których półowa przynajmniej w morzu będzie zatopioną, resztę łatwiej pokonać można. Y dla tego Xiążę d'York w instrukcyach swoich zaleca ludowi uzbroionemu pospolitemu ruszeniem i milicyom, ażeby ustawicznie się przykrzyli Francuzom, napadając w nocy strażę ich i obozy, przecinając żywności dowóz, bez wdania się iednak w porządną bitwę, w której regularny żołnierz koniecznie musi zwyciężać; rozkazuje przeto wcześniej cofać się w głąb kraju, ażeby odciętymi nie byli; bydło, zboże, konie od brzegów uprowadzać. Rozumieią niektórzy, że Konsul nie na Londyn i Angielskie brzegi, lecz na Szkocyą naprzód uderzy, zatem proszono Parów i Reprezentantów tego narodu będących u nas, ażeby iak nayszybciej pospieszyli do domu, zachęcając ziomków do wyprawy obronney — Auvergne Xiążę Bonillon przybył z Jersey miesiąc bardzo ważne wiadomości; długie miał rozmowy z Admiralicją, która natychmiast kazała sądzić i konfiskować okręta nieprzyjaciółom zabrane; stały dotąd spokojnie w portach, co utrzymywało ieszcze nadzieję przywrócenia pokoiu za namową pośredników; teraz trudno się spodziewać skutku ich starań i rady zbawienney pomyslnego: Jest wiadomość, że Francuz-

ki General Kapitan Admiral Villaret wyciągnął załogę z wysp Lucy i Tabago, do Martiniki i Guadalupe, chcąc te osady przysposobić do nayszybczej obrony; Lucia własnym siłom zostawiona prędko dostała się Anglikom, o czym urzędowych raportów czekamy — Flotta Francuzka z S. Domingo, według iednych udała się ku trzegom Ameryki północney, gdzie odżeglarzów naszych byławidziana; inni mówią, że znowu idzie się w Martinice. Nie rozumiemy ażeby General Rochambeau nie odbierał żadnych z Europy, posilkow mógł utrzymać się długo przeciw Murzynom, zwłaszcza jeśli do czynienia mieć będzie z Anglikami.

Admiralicya pilnie maytków zewsząd zgromadza na uzbrojenie floty; okręta kupieckie z morza Bałtyckiego wkrótce spodziewane dostarczą 4 tysiące — Podczas ostatniey z Francuzą wojny zabralismy wiele okrętów Amerykańskich poddanych RPtey. Zgodziliśmy się nakazać wypłacić million 200 tys. FS. pierwszą część tey summy 400 t. dziś opłacono — Admiral Cornwallis donosi, że flotta Brestńska z okrętów liniowych, fregat, i lekkich statków złożona z wewnętrznego portu do zewnętrznego ruszyła. Uważamy pilnie iey obróty; iezeli wye nidzie nieprzyjaciel na morze, obróci będzie atak zagle do Jersey lub Irlandyi; lecz to będzie atak zmysłony na pokrycie prawdziwego, który tak zmysłony na pokrycie prawdziwego, który grozi Konsul z Boulogne, Calais, Dunquerque, i portów Batawskich — Xiążęta Cambridge i Gloucester komendę w Prowincyi Walii otrzymali — Fregatę Seine od 42 armat pod Texel na piaskach osiadła zapalono — Gubernatorowie Hrabstw krzają się pilnie około zebrań, uzbrojenia, i ćwiczenia rezerwy — Admington przelożył wczora izbie niższej potrzebę zasilenia ieszcze skarbem dwoma milionami FS. na wydatki nadzwyczajne; ogółem, nie licząc procentów od długu publicznego, wydatek wyniesie w roku ter: 38 millionow.

Półownik Crawford dowodził, że wypada nam zakładać nad brzegami, przy uysciu do morza wszystkich rzek nayszybciej batterye, dla przeszkodzenia lądowaniu; które iezliby nastąpiło, trzeba znowu zakładać twierdze w kraju, mianowicie po drogach prowadzących do stolicy. Wspomniał o projekcie naiechania Anglii komunikowanym rządowi r. 1796 przez Arcy Xiążęcia Karola, który znalazłno w papierach iednego z wodzów Francuzkich. Odpowiedział wojenny Minister, że stawianie twierdz w kraju nie zgadza się z wiadomym sposobem myślenia Anglików; i gdyby zgadzało się, nawet, czasu krótkość wykonać nie dopuści projektu wielkiego. Tegoż był zdania Pitt, radząc iednak, porty i zbrojownie obwerować iak nayszybciej; na te albowiem nieprzyjaciel naprzód uderzy. Inni radzili nie lękać się niczego; zawsze albowiem Anglicy dość będą potężnemi do zniszczenia nieprzyjaciół. Projekt o pospolitym ruszeniu w prawo zamieniony; wyrachowano że pierwsza klasa rekwizycyi 500. tysięcy ludu dostarczy.

z Paryża 29. Lipca.

Pierwszy Konsul d. 13 Sierpnia tu spodziwany; z Bruxelles iedzie do Maestrichtu, Liege, Namur, Mons, Givet, Sedan, Rheims, Laon, Soissons. Ułożona jest cała do Anglii wyprawa; zaczęte bardzo ważne negocyacje podczas podróży, maybardziej z Berlińskim dworem; lecz tak niedostępnia panie tajemnica w gabinecie, że byłoby płochością cokolwiek o tem pisać i mówić; iakóż o wyprawie i politycznych interessach głuche u nas milczenie. Angielskie collegia do edukacyi młodzi tego na-

rodu zdawna kwitnące we Francyi, do Szkoc-
kich i Irlandzkich wcielono. Trybunałom kra-
jowym zabroniono, żeby nie sądziły spraw
kupieckich o wexle Angielskie do zakończenia
wojny, ani też wyroków swoich nie przywodzi-
ły do skutku. Nieprzyjaciel w Cancale zamy-
ślał lądować; miał na statkach wiele żołnierza,
zblżył się do brzegów; lecz gdy postrzegł wo-
jsko nasze i lud uzbrojony, poszedł w drugą stronę
Generał Suchet przybywszy do S. Malo, zgro-
madzone rycerstwo oglądał i ćwiczył; jest w
rozbie wodzów do wyprawy przeznaczonych, pa-
miętny jego odwrót z kraju Ligaryjskiego w r. 1800
gdym Massena w Genui zamkniętym został To pe-
wno iż nowe i bardzo liczne regimenta Szway-
carskie przyjmie Konsul na żołd Francuzki;
korona Hiszpańska utrzymywać będzie.

Generał Vial przybył z Malty do Nea-
polu, ztamtąd pośpieszył do Messiny w dostoi-
enstwie Ambassadorsa RPtey u W. Mistrza —
Stanu Konsyliarz Admiral Bruix obejmie kom-
mandę floty na wyprawę zgrupowującą się
do Boulogne — Wczora Senat wybrał 38 osob
na dopełnienie zgromadzenia prawodawczego —
Senator Lucian Buonaparte powrócił z Depar-
tamentów nad Renem Niemieckich, gdzie oglą-
dał dobra przeznaczone na fundusz Senatoryi
dla obozu weteranów — Negocjacye z Anglią za
pośrednictwem wiadomym dotąd nie są zer-
wane.

z Bruxelles 31. Lipca.

Rano wczora Konsul z małżonką i Mini-
strami opuścił miasto nasze przy nieustannem
strzelaniu z armat, pośpieszając do Maestrich-
tu. Uprzedziły gwardye z wielo Generałami,
i dywizye niektórych regimentów. Ponieważ
nie bawili długo takosmy się spodziewali, wiele
balów, illuminacyi, ognów sztucznych, i tym
podobnych okazałości nie oglądał. Deputa-
ta rządu Batawskiego do Hagi powróciła, nie nie-
wiemy o ratyfikacyi umowy Paryzkiej d. 25.
Czerwca i przymierza przeciw Anglikom zawar-
tego. W czasie mieszkania tu swojego Buona-
parte z Konsulem Lebrun i Ministrem Chaptal
oglądał wszystkie rękodzieła, Lyceum i cokol-
wiek znalazł uwagi godnego.

z Hagi 2. Sierpnia.

Minister wojenny Pyman z Ministrem mor-
skim i kilku wybranymi Officerami ztąd wyie-
chał oglądać mając wszystkie Prowincye, zbro-
jowne RPta jest przysposobiona do obrony,
w czem i jak wiele dopomoczyć może Francuzom
do wyprawy ogromney. Najpierwszym celem
ich troskliwości będą porty, w których pracu-
ją dziś Batawowie z pośpiechem jakiego za pa-
mięci ludzkiej nie widziano w kraju; w mocy na-
wet robota nie ustaje; werfity pochodniami są
oświetlone. Anglicy znaczną liczbę szpiegów
przystali do Hollandyi północney; udało się
im wylądować; zaczęli dowiadywać się zbyt cie-
kawie o przygotowaniach naszych; postrzegłszy
to Francuzi wszystkich chwytali; stanął przed
sądem wojskowym w Alkmaar i Harlem Podo-
bnym sposobem nasi przzymierzeńcy zabrali
wiele statków żywnością ładownych, gdy już
z portów wychodziły, mając podejrzenie, iż
do Anglii żeglują — Buonaparte przejeżdżając
Departamenta Belgickie przypatrywał się cieka-
wie boiowiskom pod Raucoux i Lewfeld, gdzie
niegdyś Maurice de Saxe nad Anglią, Austryą
i Batawami triumfował — Z Londynu jest wia-
domość, iż Dublinowi pokoy przywrócony zo-
stał; toż samo podobno wrotce nastąpi po-
dalej Irlandyi; sto tysięcy dzid utraconych od-
kryć miano; wielu podeyrzanych cudzoziemców
poszło do więzienia.

Wszyscy Kawalerowie Maltańscy znowdu-
jący się w Messynie, zgromadzili się d. 27 Czer-
wca do sali wyznaczoney. Mistrz W. czytać
naprzód rozkazał bullę Elekcyi swojej którą
odebrał od Oycy S. ztatem powstawszy z Tronu
kłęknął przed Bailliem Trotti, jako najstar-
szym z przytomnych Kawalerów, i wykonał zwy-
czayną przysięgę. Ogłoszono wkrótce listę wy-
branych urzędników zakonu, obecni podobnym
sposobem przysięgę wykonali. Po zakończo-
nym obrządku Mistrz W. miał mowę zalecając
zgodę i jedność. Kommandor Buzi wyznaczo-
ny agentem u Dworu Rzymskiego, Cedronio w
Neapolu, pierwszy nie mieszkając wypłynął na
statku Raguzanskim. Język Włoch niższych
wkrótce ma być urządzony — W Rzymie Ociec
S. na konsystorzu tajnym w Quirynale ogłosił
Kardynała nowego Gazzoli, Dameto, Galeffi —
Konskrypeya wojskowa w RPtey Włoskiej
groziła wielkiem zamieszaniam. Wiele młodzie-
zy uciekło do domów. Wice Prezydent Melzi
rozkazał, żeby wszyscy w czterech tygodniach
powracali do chorągwi; czego gdy nie wykona-
ją, będą wygnaniami z kraju; do którego iesli
powrócą, kara przykłada nie minie — Generał
en chef Murat bawi się w Genui ćwiczeniem
woysk krajowych i Francuzkich.

z Mediolanu 18. Lipca.

Rząd Neapolitański obowiązał się dawać
200. t. zł. ryń. co miesiąc na utrzymanie armii
Generala S. Cyr. — Jeden z naszych korsarzów
zabrał Anglikom 6. statków bogato ładownych.
— Do Mantui przybyło ieszcze ze Francyi 600.
Murzynow na wzmocnienie żalugi; są to ludzie
niespokojni, których z Guadalupe i S. Domin-
go wyprowadzono. — Między Pisa i Livorno
Francuzi wielki oboz wytkneli; po wszystkich
portach Toskańskich stawiają garnizony. Gene-
ral Olivier w Livorno nałożył podatek od
wszystkich towarów za morze idących na utrzy-
manie żołnierza swego. — Zuchwalość Afrykań-
skich żołtów przysła do najwyższego sto-
pnia; codziennie napadają Włoskie pobrzeża.
Ociec S. milicyą ruszyć kazał; do Ancony przy-
szła 180. kanonierów. Pod Civitavecchia ląd-
ować chcących odparły woyska Papieżkie. — Ge-
neral en chef Murat z Genui w Rzymie spo-
dziewany. — Król dwóch Sycylii z familią mie-
szka w Neapolu; o podróży do Palermu niema
wzmianki. Admiral Nelson w tych stronach za-
brał wiele statków i do Malty odesłał; żaden z
portów Francuzkich płynący lub do nich prze-
znaczony wolnym nie jest. — W Departamen-
tach RPtey Włoskiej Wice Prezydent Melzi
ogłosić kazał, że zmyślone były przez złośli-
wych ludzi pogłoski o bliskiem wtargnieniu do
kraju woysk postronnych; żkad wynikł ten
skutek szkodliwy, że młodź nowozacieczna flu-
mem do domów powracała. Rozsiewających ta-
kie pogłoski imać zalecono. — Konsul ma za-
ciągnąć u Szwajcarów 4. legiony; każdy zka-
dać się będzie z 4. batalionów, batalion z ty-
siąca ludzi.

z Hamburga 3. Sierpnia.

Przed kilka dniami Professor Robertson
odprawił u nas powietrzną podróż z przyacie-
lem Lhoest; wzniesli się na 3600. sążni od zie-
mi, czyniąc wielorakie doświadczenia, trudne
im było oddychanie, zimno przykre, krew pły-
nęła, nabrzmiła głowa; barometrum spadło do
12. g. elektryczności znaleźć nie mogli; igła
magnesowa moc utwierdziła; ptaki które mieli
z sobą pozdychały; obłoki na 1600. sążni mieli
pod nogami. Nakoniec w krótkim czasie zlecia-
wszy mil 25. zpuszcili się bez przypadku. —
Król Szwedzki z małżonką już są w drodze do

